

Vec C-575/23

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

15. september 2023

Vnútroštátny súd:

Conseil d'État (Belgicko)

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

31. august 2023

Žalobcovia:

FT

AL

ON

Žalovaný:

État belge

Vedľajší účastník konania:

Orchestre national de Belgique

I. Skutkový stav a napadnutý akt

- 1 Žalobou podanou 26. júla 2021 sa FT, AL a ON domáhajú zrušenia arrêté royal du 1er juin 2021 relatif aux droits voisins du personnel artistique de l'Orchestre national de Belgique (kráľovské nariadenie z 1. júna 2021 o právach súvisiacich s autorským právom členov Belgického štátneho orchestra) (MB č. 2021042025 zo 4. júna 2021).
- 2 Pred prijatím napadnutého aktu sa o využívaní práv súvisiacich s autorským právom hudobníkov Orchestre national de Belgique (Belgický štátny orchester) (ďalej len „ONB“), vedľajšieho účastníka konania, rokovalo individuálne v rámci Comité de concertation de base (Základný zmierovací výbor).
- 3 Od roku 2016 prebiehajú rokovania medzi ONB a delegáciami odborových zväzov hudobníkov v rámci Základného zmierovacieho výboru s cieľom dosiahnuť dohodu o odmeňovaní práv súvisiacich s autorským právom. Tieto rokovania doteraz neboli úspešné.
- 4 V septembri 2019 sa ONB rozhodol navrhnúť hudobníkom, aby podpísali individuálne zmluvy stanovujúce určité paušálne sumy, pričom tieto sumy by boli okamžite vyplatené hudobníkom, ktorí podpíšu uvedenú zmluvu, a pre ostatných by boli rezervované až do prijatia kráľovského nariadenia.
- 5 Toto kráľovské nariadenie, ktoré predstavuje napadnutý akt, bolo prijaté 1. júna 2021. Jeho preambula uvádza okrem iného:

„So zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES;

...

Keďže článok XI.205 §4 Code de droit économique [Hospodársky zákonník] umožňuje, aby v prípade, že výkonný umelec podáva výkon na základe pracovnej zmluvy alebo štatútu, boli majetkové práva vyplývajúce z práv súvisiacich s autorským právom postúpené zamestnávateľovi, pokiaľ je postúpenie práv výslovne stanovené a výkon patrí do rozsahu zmluvy alebo štatútu;

Keďže riadne fungovanie Belgického štátneho orchestra si vyžaduje, aby boli všetky práva spojené s podaním a využívaním výkonov výkonných umelcov Belgického štátneho orchestra postúpené tomuto orchestru;

Keďže smernica (EÚ) 2019/790... zakotvuje v článku 18 zásadu náležitej a proporcionálnej odmeny pre výkonných umelcov, pričom sa zohľadňuje zásada zmluvnej slobody a spravodlivá rovnováha medzi právami a záujmami;

Keďže v odôvodnení 73 tej istej smernice sa uvádza, že paušálna suma môže tiež predstavovať proporcionálnu odmenu a že členské štáty môžu zohľadniť osobitosti každého odvetvia;

Keďže odmena stanovená v tomto kráľovskom nariadení sa zdá byť náležitá a proporcionálna vzhľadom na osobitosti odvetvia, na zisky plynúce z využívania práv súvisiacich s autorským právom hudobníkov Belgického štátneho orchestra, ako aj na odmenu za práva súvisiace s autorským právom uplatňovaných v belgických orchestroch podobnej veľkosti a podobného právneho postavenia;

...“

Normatívna časť kráľovského nariadenia uvádza:

„Článok 1. Na účely tohto nariadenia sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

1° Výkonný umelec: hudobník Belgického štátneho orchestra prijatý na základe štatútu podľa správneho práva alebo na základe pracovnej zmluvy, s vylúčením hudobníkov vykonávajúcich funkciu hudobného riaditeľa alebo sólistu.

...

8° Služba: akýkoľvek výkon podaný výkonným umelcom, ktorý je predmetom vysielania, audiovizuálnej nahrávky alebo zvukového záznamu na účely jeho použitia zo strany Belgického štátneho orchestra alebo jeho právnych nástupcov, v trvaní minimálne tri hodiny a maximálne štyri hodiny alebo počas koncertu ‚v priamom prenose‘. ...

Článok 2. Výkonný umelec v súlade s ustanoveniami tohto nariadenia postupuje Belgickému štátnemu orchestru práva súvisiace s autorským právom, ktoré sa týkajú jeho výkonov podaných v rámci jeho činnosti v prospech Belgického štátneho orchestra.

Článok 3

§ 1. Belgickému štátnemu orchestru sú na základe článku 2 a za peňažnú odmenu spresnenú v článkoch 4 a 6 postúpené tieto práva súvisiace s autorským právom: ...

§ 2. Postúpenie práv v súlade s článkom 2 a prvým paragrafom tohto článku sa vzťahuje na celú dobu trvania práv súvisiacich s autorským právom a pre celý svet.

...

Článok 4.

§ 1. Za postúpenie práv podľa článkov 2 a 3 prináleží výkonným umelcom, ktorí vystupovali celý rok, ročná peňažná odmena vo výške 600 eur brutto. V prípade výkonných umelcov, ktorí nevystupovali celý rok, predstavuje peňažná odmena 24 eur brutto za každú službu. ...

§ 2. Táto suma sa vypláca výkonným umelcom pod označením ‚práva súvisiace s autorským právom‘.

§ 3. Ročná peňažná odmena vo výške 600 eur stanovená v § 1 tohto článku pokrýva postúpenie práv súvisiacich s autorským právom podľa článkov 2 a 3 až do výšky ročnej kvóty na 25 služieb. ...

...

Zvukové záznamy v štúdiu... nie sú zahrnuté do tejto kvóty. Zakladajú nárok na osobitnú peňažnú odmenu vo výške 3 000 eur za každý zvukový záznam, ktorá sa rozdelí rovným dielom medzi zúčastnených výkonných umelcov.

Služby, ktoré sú predmetom audiovizuálnej nahrávky vysielanej prostredníctvom televízneho prenosu, za ktorý organizátor platí odmenu Belgickému štátnemu orchestru, sa nezapočítavajú do tejto kvóty. Odmena, ktorú dostáva Belgický štátny orchester za televízny prenos, sa vypláca zúčastneným výkonným umelcom, a to tak, že sa rozdelí rovným dielom medzi zúčastnených výkonných umelcov.

V prípade prekročenia kvóty na služby uvedenej v tomto paragrafe sa výkonným umelcom vyplatí dodatočná peňažná odmena vo výške 24 eur brutto za každú službu.

§ 4. Okrem peňažnej odmeny stanovenej v paragrafe 1 tohto článku má výkonný umelec nárok na doplnkovú peňažnú odmenu z titulu práv súvisiacich s autorským právom v rámci plnenia zmluvy uzavretej medzi výlučne súkromnoprávnou osobou a Belgickým štátnym orchestrom. Vyplatenie tejto doplnkovej peňažnej odmeny nesmie v žiadnom prípade spôsobiť, že plnenie zmluvy zo strany Belgického štátneho orchestra bude stratové.

Táto peňažná odmena je pre všetkých výkonných umelcov stanovená na 50 % čistých príjmov Belgického štátneho orchestra po odpočítaní

variabilných nákladov na produkciu (dirigent, ďalší hudobníci, zboroví sólisti, miestnosť, poplatky za nahrávanie, marketing, dramaturgia, atď.) a rozdelí sa rovným dielom medzi zúčastnených výkonných umelcov.

...“

II. Právny rámec

1. Právo Únie

- 6 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES (Ú. v. EÚ L 130, 2019, s. 92) posilňuje ochranu autorov a výkonných umelcov. Zavádza pre nich právo na spravodlivé odmeňovanie v zmluvách o využívaní ich diel.
- 7 Odôvodnenia 72 a 73 uvádzajú:
- „72. Autori a výkonní umelci sú zvyčajne v slabšom zmluvnom postavení pri udeľovaní licencií alebo prevode svojich práv, a to aj prostredníctvom svojich vlastných spoločností, na účely využívania za odmenu a uvedené fyzické osoby potrebujú ochranu stanovenú v tejto smernici, aby mohli v plnej miere využívať práva harmonizované podľa práva Únie. Uvedená potreba ochrany nevzniká, keď zmluvná protistrana koná ako koncový používateľ a nevyužíva samotné dielo ani umelecký výkon, čo by napríklad mohlo platiť v prípade niektorých pracovných zmlúv.
73. Odmena autorov a výkonných umelcov by mala byť náležitá a primeraná vzhľadom na skutočnú alebo potenciálnu hospodársku hodnotu práv vychádzajúcich z licenčnej zmluvy alebo prevedených práv, pričom by sa mal zohľadniť prínos autora alebo výkonného umelca k celkovému dielu alebo inému predmetu ochrany a všetky ostatné okolnosti prípadu, ako sú napríklad trhové postupy alebo skutočné využívanie diela. Jednorazová paušálna platba môže takisto predstavovať primeranú odmenu, nemala by však byť pravidlom. Členské štáty by mali mať možnosť vymedziť konkrétne prípady uplatňovania jednorazových paušálnych platieb s ohľadom na osobitosti každého sektora. Členské štáty by mali mať možnosť uplatňovať zásadu náležitej a primeranej odmeny prostredníctvom rôznych existujúcich alebo novozavedených mechanizmov, ktoré by mohli zahŕňať kolektívne vyjednávanie a iné mechanizmy, za predpokladu, že takéto mechanizmy sú v súlade s uplatniteľným právom Únie“.
- 8 Odôvodnenia 74 až 78 sa týkajú potreby, aby autori a výkonní umelci mali informácie na posúdenie ekonomickej hodnoty svojich práv, vrátane dĺžky trvania a vo vzťahu k odmene prijatej za postúpenie týchto práv, významu transparentnosti v tejto oblasti a potreby mechanizmu úpravy tejto odmeny.

- 9 Odôvodnenie 82 uvádza: „Nič v tejto smernici by sa nemalo vykladať tak, že bráni nositeľom výhradných práv vyplývajúcich z autorského práva Únie udeliť súhlas na používanie ich diel alebo iných predmetov ochrany bezplatne, a to aj prostredníctvom nevýhradných bezplatných licencií v prospech všetkých používateľov.“
- 10 Kapitola 3 s názvom „Spravodlivé odmeňovanie autorov a výkonných umelcov v zmluvách o využívaní diel“ obsahuje najmä tieto ustanovenia:

„Článok 18 Zásada primeranej a proporcionálnej odmeny

1. Členské štáty zabezpečia, aby autori a výkonní umelci v prípade, že udeľujú licenciu alebo prevádzajú výhradné práva na využívanie svojich diel alebo iných predmetov ochrany, mali nárok na primeranú a proporcionálnu odmenu.

2. Pri implementácii zásady stanovenej v odseku 1 do vnútroštátneho práva členské štáty môžu použiť rôzne mechanizmy a zohľadniť [a zohľadňujú – *neoficiálny preklad*] zásadu zmluvnej slobody a spravodlivú rovnováhu medzi právami a záujmami.

Článok 19 Povinnosť transparentnosti...

Článok 20 Mechanizmus úpravy zmlúv

1. V prípade absencie uplatniteľnej kolektívnej zmluvy, ktorá by ustanovovala mechanizmus porovnateľný s mechanizmom stanoveným v tomto článku, členské štáty zabezpečia, aby mali autori a výkonní umelci alebo ich zástupcovia právo nárokovať si dodatočnú primeranú a spravodlivú odmenu od strany, s ktorou uzavreli zmluvu o využívaní ich práv, alebo od právnych nástupcov takejto strany, ak sa ukáže, že pôvodne dohodnutá odmena je neúmerne nízka v porovnaní so všetkými následnými príslušnými príjmami, ktoré vyplývajú z využívania diel alebo umeleckých výkonov.

...

Článok 22 Právo na odvolanie

1. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade, že autor alebo výkonný umelec udelil licenciu alebo previedol svoje práva k dielu alebo inému predmetu ochrany na výhradnom základe, mal autor alebo výkonný umelec právo na celkové alebo čiastočné odvolanie licencie alebo prevodu práv v prípade, že nedošlo k využitiu uvedeného diela alebo iného predmetu ochrany.

2. Osobitné ustanovenia týkajúce sa mechanizmu odvolania stanovenom v odseku 1 môžu byť stanovené vo vnútroštátnom práve

...

Členské štáty môžu z uplatňovania mechanizmu odvolania vylúčiť diela alebo iné predmety ochrany, ak takéto diela alebo iné predmety ochrany zvyčajne obsahujú príspevky viacerých autorov alebo výkonných umelcov.

...

Článok 26 Časová pôsobnosť

1. Táto smernica sa uplatňuje na všetky diela a iné predmety ochrany, ktoré sú chránené vnútroštátnym právom v oblasti autorského práva k 7. júnu 2021 alebo po tomto dátume.

2. Táto smernica sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté akékoľvek uzavreté akty a práva nadobudnuté pred 7. júnom 2021.

...

Článok 29 Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do 7. júna 2021. ...“

2. Vnútroštátne právo

- 11 V čase prijatia napadnutého aktu Kniha XI Hospodárskeho zákonníka obsahovala v kapitole 3, nazvanej „Práva súvisiace s autorským právom“, hlavy 5 s názvom „Autorské právo a práva súvisiace s autorským právom“ tieto ustanovenia:

„Článok XI.203. ...

Práva súvisiace s autorským právom uznané v tejto kapitole sú hnutel'né, postúpiteľné a prenosné, a to úplne alebo čiastočne, v súlade s pravidlami Code civil [Občiansky zákonník]. Môžu byť najmä predmetom postúpenia alebo obvyčajnej či výhradnej licencie.

...

Článok XI.205

§ 1. Výkonný umelec má ako jediný právo rozmnožovať svoj výkon alebo povoliť jeho rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme, či už priamo alebo nepriamo, dočasne alebo trvalo, ako celok alebo sčasti.

...

§ 4. Ak výkon podáva výkonný umelec na základe pracovnej zmluvy alebo štatútu, majetkové práva možno postúpiť zamestnávateľovi, pokiaľ je postúpenie práv výslovne stanovené a výkon patrí do rozsahu zmluvy alebo štatútu.

...

Kolektívne zmluvy môžu určiť rozsah a spôsob postúpenia.

...

Článok XI.206...

§ 4. Ak nie je stanovené inak, výška odmeny je proporcionálna k príjmom z využívania audiovizuálneho diela. V tomto prípade výrobca predloží výkonnému umelcovi aspoň raz za rok výkaz príjmov získaných zo všetkých spôsobov využívania.

...

- 12 Zákon, ktorým sa preberá smernica 2019/790, bol vyhlásený 19. júna 2022. Tento zákon zmenil niektoré z vyššie uvedených ustanovení.

Článok XI.205 teraz znie:

„§ 1. Výkonný umelec má ako jediný právo rozmnožovať svoj výkon alebo povoliť jeho rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme, či už priamo alebo nepriamo, dočasne alebo trvalo, ako celok alebo sčasti.

...

§ 4. Ak výkon podáva výkonný umelec na základe pracovnej zmluvy alebo štatútu, majetkové práva možno postúpiť alebo na základe licencie poskytnúť zamestnávateľovi, pokiaľ je postúpenie práv alebo ich poskytnutie na základe licencie výslovne stanovené a výkon patrí do rozsahu zmluvy alebo štatútu.

...“

Právo na náležitú a proporcionálnu odmenu v dohodách o využívaní je upravené takto:

„Článok XI.205/1. Ak výkonný umelec postúpil alebo na základe licencie poskytol svoje výlučné práva na využívanie svojich výkonov v rámci dohody o využívaní, zachováva si právo na náležitú a proporcionálnu odmenu.“

Napokon nový článok XI.205/5 stanovuje:

„Článok XI.205/5. Kolektívne zmluvy môžu najmä určiť:

1° rozsah postúpenia práv alebo udelenia licencie na práva;

2° podmienky postúpenia práv alebo udelenia licencie na práva;

3° podmienky týkajúce sa odmeny za postúpenie práv alebo udelenie licencie;

...“

III. Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

1. Prvý žalobný dôvod

- 13 Žalobcovia tvrdia, že prípadné postúpenie práv súvisiacich s autorským právom sa môže uskutočniť len so súhlasom ich majiteľa. Článok XI.205 § 4 štvrtý odsek Hospodárskeho zákonníka vykladajú tak, že umožňuje postúpenie práv súvisiacich s autorským právom na základe kolektívnych zmlúv, najmä ak sa výkon uskutočňuje na základe pracovnej zmluvy alebo štatútu a majetkové práva sú postúpené na zamestnávateľa. Podľa nich sa postúpenie práv súvisiacich s autorským právom stálych výkonných umelcov môže uskutočniť len prostredníctvom regulačného aktu, ako je napríklad štatút, avšak so súhlasom nositeľov týchto práv prostredníctvom kolektívnej zmluvy, ktorá je výsledkom rokovaní s odbormi. Nebola pritom uzavretá žiadna kolektívna zmluva, ktorá by sa týkala rozsahu a podmienok postúpenia ich práv súvisiacich s autorským právom prostredníctvom napadnutého nariadenia.
- 14 Žalovaný a vedľajší účastník konania tvrdia, že článok XI.205 § 4 stanovuje výnimku pre postúpenie práv súvisiacich s autorským právom, najmä ak sa výkon uskutočňuje na základe pracovnej zmluvy alebo štatútu. Domnievajú sa, že v tomto prípade nie je potrebné dodržiavať pravidlá občianskeho práva. Postúpenie práv súvisiacich s autorským právom sa podľa nich môže stanoviť v pracovnej zmluve alebo prípadne v štatúte. Uzavretie kolektívnej zmluvy týkajúcej sa rozsahu a podmienok postúpenia je len možnosťou.

2. Piaty žalobný dôvod

Tvrdenia žalobcov

- 15 Piaty žalobný dôvod je založený najmä na porušení článku 17 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), článkov 10 a 288 ZFEÚ a článkov 18 až 20 a 22 smernice 2019/790.

Prvá časť

- 16 Práva súvisiace s autorským právom predstavujú práva duševného vlastníctva, ktorého ochrana je zaručená okrem iného článkom 17 Charty. Postúpenie týchto práv je možné, avšak za podmienok, ktoré sú stanovené v článku XI.205 § 4 Hospodárskeho zákonníka, takže rozsah a podmienky postúpenia týchto práv možno určiť buď prostredníctvom individuálnej dohody, alebo prostredníctvom „kolektívnej zmluvy“ občianskoprávnej povahy, ktorá predpokladá dohodu zmluvných strán.
- 17 Vo verejnom sektore sú pracovnoprávne vzťahy medzi zamestnávateľmi a pracovníkmi, a najmä finančné podmienky týchto vzťahov, vo svojej podstate jednostranne stanovené správnym orgánom prostredníctvom regulačných aktov prijatých po prerokovaní v súlade so zákonom. ONB a jeho zamestnanci, či už stáli alebo zmluvní, spadajú do tejto právnej situácie, ktorá je vlastná správneho právu. Práve v tomto kontexte napadnutý akt jednostranne vykonáva postúpenie práv súvisiacich s autorským právom stálych alebo zmluvných hudobníkov, a to bez individuálneho alebo kolektívneho súhlasu dotknutých osôb. Prítom pokiaľ ide o majetkové práva, nie je možné ich postúpiť bez súhlasu ich nositeľa, ktorý môže mať aj formu kolektívnej zmluvy. Pri absencii individuálneho súhlasu každého hudobníka – čo nie je zrovna v súlade so zásadami rovnosti a zákazu diskriminácie, ktorými by sa malo riadiť riešenie podobných situácií v regulačnom akte – napadnutý akt nemôže byť prijatý bez kolektívnej zmluvy.
- 18 Žalobcovia sa domnievajú, že sa na nich ako na stálych pracovníkov vzťahujú ustanovenia kapitoly 3 smernice 2019/790. Na umelcov angažovaných na základe pracovnej zmluvy sa vzťahuje osobná pôsobnosť týchto ustanovení, zatiaľ čo umelci angažovaní na základe štatútu nie sú z tejto pôsobnosti výslovne vylúčení.
- 19 Článok 18 smernice 2019/790 treba vykladať s prihliadnutím na jej odôvodnenia 72 a 73. ONB nevystupuje ako koncový používateľ v zmysle odôvodnenia 72 smernice, ale má v úmysle nadobudnúť práva výkonných umelcov, aby sám, spolu s tretími osobami, využíval výkony umelcov. Z toho vyplýva, že tak umelci angažovaní na základe pracovnej zmluvy, ako aj umelci angažovaní na základe štatútu ONB musia požívať ochranu stanovenú smernicou.

Druhá časť

- 20 V druhej časti žalobcovia konštatujú, že napadnutý akt, ktorý bol prijatý 1. júna 2021, aby nadobudol účinnosť v deň jeho uverejnenia v *Moniteur belge*, konkrétne v piatok 4. júna 2021, bol uverejnený *in extremis* v posledný pracovný deň pred pondelkom 7. júna 2021, čo bol konečný dátum stanovený na prebratie smernice 2019/790.
- 21 Podľa žalobcov sa žalovaný tým, že prijal napadnutý akt tesne pred konečným dátumom stanoveným na prebratie, domnieval, že sa môže vyhnúť požiadavkám tejto smernice, ktoré posilňujú ochranu výkonných umelcov a stanovujú ich právo zmluvne dohodnúť postúpenie svojich práv, získať náležitú a proporcionálnu odmenu a v prípade úspechu dodatočnú odmenu.

- 22 Napadnutý akt porušuje tieto povinnosti v rozsahu, v akom zahŕňa povinné postúpenie práv súvisiacich s autorským právom, stanovuje ako protihodnotu za toto postúpenie odmenu, ktorá nie je vôbec náležitá a proporcionálna, nestanovuje žiadnu dodatočnú odmenu v prípade úspechu a neposkytuje nijaké právo na informácie a dohľad nad využívaním týchto práv.
- 23 Z rozsudku z 18. decembra 1997, Inter-Environnement Wallonie (C-129/96, EU:C:1997:628), vyplýva, že počas lehoty na prebratie stanovenej smernicou sa členské štáty musia zdržať prijímania ustanovení, ktoré by mohli vážne ohroziť uskutočnenie cieľa stanovenej dotknutou smernicou, čo je záver potvrdený v rozsudku zo 4. júla 2006, Adeneler a i. (C-212/04, EU:C:2006:443). Podľa tejto judikatúry vnútroštátny orgán nemôže prijať ustanovenia porušujúce smernicu v procese prebratia, ale naopak, musí už konať v súlade s touto smernicou.
- 24 „Akty uzavreté“ pred 7. júnom 2021 uvedené v článku 26 ods. 2 smernice 2019/790 môžu byť aktmi „prijatými“ orgánmi verejnej moci, ktoré musia byť v súlade s už platnou smernicou. Napadnutý akt je všeobecným nariadením, ktoré podlieha režimu smernice, aj keď bolo prijaté medzi 9. júnom 2019 a 7. júnom 2021. Článok 26 smernice sa má vykladať tak, že chráni práva nadobudnuté autormi a interpretmi, a nie práva nadobudnuté používateľmi. Napokon toto ustanovenie chráni len práva nadobudnuté oprávneným spôsobom, teda v súlade s európskym právom. Článok 26 ods. 2 sa uplatňuje na práva nadobudnuté po 6. júni 2019, len ak vážne neohrozujú ciele smernice 2019/790.
- 25 Článok 26 smernice sa má vykladať v spojení s jej odôvodnením 82 tak, že chráni práva nadobudnuté autormi a interpretmi, a nie práva nadobudnuté používateľmi.

Tvrdenie žalovaného

O prvej časti

- 26 Žalovaný poukazuje na to, že článok 26 smernice 2019/790 sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté uzavreté akty a práva nadobudnuté pred 7. júnom 2021. Na druhej strane finančné postavenie stálych zamestnancov, akými sú hudobníci ONB, nespadá do pôsobnosti smernice 2019/790. Žalobcovia sa teda nemôžu domáhať uplatnenia článkov 18 až 23 smernice, ktoré sa týkajú výlučne umelcov angažovaných so zmluvou o využívaní ich práv súvisiacich s autorským právom, a nie stálych zamestnancov.

O druhej časti

- 27 Žalovaný popiera, že by prijal opatrenia, ktoré by mohli vážne ohroziť dosiahnutie výsledku stanovenej smernicou. Táto smernica sa nemá uplatňovať na umelcov angažovaných na základe štatútu, ale len na umelcov angažovaných na základe zmluvy. Hoci sa napadnutý akt podľa názoru žalovaného nachádza mimo pôsobnosti smernice, uvádza, že sa pri vypracovaní napadnutého aktu rozhodol zohľadniť jej všeobecnú líniu. V preambule tohto aktu teda výslovne spomenul

smernicu a stanovil náležitú a proporcionálnu odmenu v prospech hudobníkov ONB.

- 28 Napadnutý akt nevylučuje možnosť, aby umelci, ktorým je napadnutý akt určený, uzavreli s ONB individuálnu alebo kolektívnu dohodu na účely stanovenia podmienok a rozsahu postúpenia práv. Samotný napadnutý akt obsahuje všetky informácie, ktoré hudobníci orchestra potrebujú na to, aby mohli určiť vhodnosť a proporcionalitu svojej odmeny.
- 29 Žalovaný spochybňuje porušenie článku 20 smernice, keďže žalobcovia nepreukázali, že odmena stanovená napadnutým aktom je neprímerane nízka v porovnaní so všetkými príjmami, ktoré vyplývajú z využívania diel alebo umeleckých výkonov. Skutočnosť, že napadnutý akt nestanovuje v prípade úspechu dodatočnú náležitú a spravodlivú odmenu, neohrozuje dosiahnutie výsledku stanoveného smernicou a nevylučuje možnosť výkonných umelcov domáhať sa v prípade úspechu dodatočnej odmeny a vyrokovať ju s ONB prostredníctvom samostatnej dohody.
- 30 Okrem toho skutočnosť, že napadnutý akt nestanovuje možnosť odvolať postúpenie práv v prípade nevyužitia, najmä pre výkonných umelcov angažovaných na základe pracovnej zmluvy, neohrozuje dosiahnutie výsledku stanoveného smernicou. Na výkony orchestra, ktoré zahŕňajú výkony všetkých hudobníkov tvoriacich orchester, sa vzťahuje možnosť vylúčenia uvedená v článku 22 ods. 2 druhom pododseku smernice 2019/790.

Tvrdenie vedľajšieho účastníka konania

- 31 Vedľajší účastník konania sa domnieva, že články 18 až 23 smernice 2019/790, ktoré neboli zahrnuté v pôvodnom návrhu predloženom Komisiou, sú formulované vágne a ponechávajú členským štátom veľmi širokú voľnosť pri preberaní.
- 32 Podľa vedľajšieho účastníka konania sa žalobcovia nemôžu odvolávať na túto smernicu z týchto dôvodov:
- nie je priamo uplatniteľná v belgickom práve,
 - z dôvodov právnej istoty článok 26 spresňuje, že smernica (a teda aj ustanovenia, ktorými sa preberá) sa v žiadnom prípade neuplatňuje na práva nadobudnuté pred 7. júnom 2021. Na postúpenia práv uskutočnené pred 7. júnom 2021 sa teda smernica nevzťahuje. Napadnutý akt pritom nadobudol účinnosť 4. júna 2021, takže ustanovenia tejto smernice sa ho nemôžu nijako dotýkať,
 - na smernicu sa odvolávajú len v súvislosti s článkami 18 až 22, ktoré sa týkajú „zmlúv o využívaní“, hoci je otázne, či sa tieto články uplatňujú na postúpenia práv súvisiacich s autorským právom k výkonom uskutočneným na základe pracovnej zmluvy alebo štatútu.

- 33 V každom prípade napadnutý akt nemôže ohroziť dosiahnutie výsledku stanoveného smernicou 2019/790. Systém odmeňovania stanovený v napadnutom akte je plne v súlade s výsledkom stanoveným smernicou 2019/790.
- 34 Určité právo je možné nadobudnúť na základe zmluvy alebo ustanovenia zákona či správneho predpisu, ktoré má za následok nadobudnutie práva. Podľa článku 26 smernice 2019/790 práva, ktoré boli postúpené na základe zmluvy alebo iným spôsobom pred 7. júnom 2021, nie sú smernicou dotknuté. Pravidlá tejto smernice sa neuplatňujú na právne akty predchádzajúce 7. júnu 2021.

3. Šiesty žalobný dôvod

- 35 Šiesty žalobný dôvod je založený na porušení viacerých ustanovení vrátane článku 17 Charty a článkov 18 až 22 smernice 2019/790.

Tvrdenie žalobcov

- 36 Pokiaľ ide o uplatniteľnosť smernice, žalobcovia tvrdia, že napadnutý akt nebol „uzavretý“, ale jednostranne „prijatý“ žalovaným.

Prvá časť

- 37 Odmena za práva súvisiace s autorským právom, ako je stanovená v napadnutom akte, nie je náležitá a proporcionálna – ani primeraná – a nezakladá sa na žiadnom objektívnom a relevantnom prvku, ktorý by umožnil posúdiť jej opodstatnenosť.
- 38 Z odôvodnenia 73 smernice 2019/790 vyplýva, že na to, aby sa odmena mohla považovať za náležitú a proporcionálnu – alebo primeranú – skutočnej alebo potenciálnej hodnote postúpených práv, je potrebné zohľadniť prínos umelca k výkonu a všetky ostatné okolnosti, ako sú napríklad trhové postupy alebo skutočné využívanie diela. Paušálna platba môže byť prípustná s ohľadom na osobitosti každého odvetvia, ale táto suma musí byť stanovená objektívnym a relevantným spôsobom s prihliadnutím na vyššie uvedené prvky.

Pri určovaní odmeny stanovenej napadnutým aktom sa žalovaný neopieral o žiadne údaje existujúce v odvetví so zreteľom na jeho osobitosti. Napríklad zisky plynúce z využívania práv súvisiacich s autorským právom hudobníkov ONB nie sú známe, a preto nemôžu byť referenčným kritériom.

- 39 Počas diskusií, ktoré sa uskutočnili v rokoch 2016 až 2019, sa návrhy ONB menili, takže medzi májom 2017 a februárom 2021 sa jeho návrh zvyšoval z 320 na 600 eur za 25 koncertov, pričom táto zmena nebola založená na žiadnom objektívnom a relevantnom prvku posúdenia.
- 40 Na porovnanie sa nezohľadnila odmena za práva súvisiace s autorským právom, ktorá už dlhé roky existuje v jedinom orchestri podobnej veľkosti a podobného právneho postavenia ako má ONB, konkrétne v Théâtre royal de la Monnaie.

V tomto poslednom uvedenom orchestri stanovuje mechanizmus zavedený na základe „kolektívnej zmluvy“ odmenu, ktorá predstavuje približne 2 500 eur ročne. Z porovnania vyplýva, že hudobníkom ONB je priznaná odmena, ktorá zjavne nie je náležitá a proporcionálna – alebo primeraná – a v žiadnom prípade nie je odôvodnená objektívnymi, relevantnými a opodstatnenými dôvodmi.

Druhá časť

- 41 V druhej časti žalobcovia tvrdia, že napadnutý akt neobsahuje nijaké ustanovenie, ktoré by zaručovalo, že v prípade úspešného využívania výkonov nositeľov práv súvisiacich s autorským právom bude nositeľom práv vyplatená dodatočná odmena.
- 42 Hoci je doplnková peňažná odmena stanovená v článku 4 § 4 napadnutého aktu, táto odmena bude závisieť od plnenia zmluvy uzavretej medzi ONB a súkromnou akciovou spoločnosťou, ktorá vyrába predstavenia, pričom využíva najmä mechanizmus daňových úľav. Táto spolupráca umožní maximálnu privatizáciu ziskov v prospech súkromnej spoločnosti a zaťaží ONB maximálnymi výrobnými nákladmi na úkor štátu a hudobníkov.
- 43 Napadnutý akt teda vôbec nezodpovedá zásade zakotvenej v smernici 2019/790, ktorej cieľom je zaručiť spravodlivé odmeňovanie hudobníkov v prípade úspešného využívania ich interpretácie umeleckých diel.
- 44 Článok 4 § 4 napadnutého aktu, ktorý nestanovuje žiadnu transparentnosť vo vzťahu k zmluvám a výrobným nákladom, robí vyplatenie doplnkovej peňažnej odmeny úplne náhodným, keďže táto platba nemôže v žiadnom prípade spôsobiť stratovosť plnenia zmluvy ONB a všetky variabilné výrobné náklady sú odpočítateľné.
- 45 Paušálna odmena stanovená v napadnutom akte je len indexovaná. Tento akt pritom stanovuje postúpenie na dobu trvania práv súvisiacich s autorským právom (50 rokov) a pre celý svet a neobsahuje ustanovenie, ktoré by upravilo paušálnu odmenu v prípade, že všetky príjmy z využívania výkonov ONB by ukázali, že táto odmena je v porovnaní s nimi príliš nízka. Ak nahrávka dosiahne komerčný úspech, táto odmena sa nikdy neupraví. Znamená to porušenie článku 20 smernice 2019/790 a zásady náležitej a proporcionálnej odmeny.

Tretia časť

- 46 Žiadne ustanovenie napadnutého aktu neumožňuje hudobníkom kontrolovať kritériá určujúce odmenu za postúpené práva, ani nestanovuje žiadne kontradiktórne spoločné vyúčtovanie, ani oznamovanie alebo zdieľanie údajov týkajúcich sa využívania práv zo strany ONB. Hudobníci, ktorí nemajú právo na prístup k informáciám o riadení partnerskej súkromnoprávnej spoločnosti, nebudú mať nijakú možnosť overiť výsledky využívania práv súvisiacich s autorským právom vytvorené výkonmi, ktoré poskytnú v rámci zmluvy medzi touto spoločnosťou a ONB.

Štvrtá časť

- 47 Napadnutý akt neobsahuje nijaké ustanovenie, ktoré by umožňovalo odňatie práv súvisiacich s autorským právom nositeľmi týchto práv v prípade ich nevyužívania zo strany ONB, a teda nie je v súlade so zásadami stanovenými v smernici 2019/790.

Tvrdenie žalovaného

- 48 Žalovaný tvrdí, že smernica 2019/790 nie je určená žalobcom a že sa netýka stálych zamestnancov.

O prvej časti

- 49 Článok 18 smernice 2019/790 nebráni tomu, aby odmena za práva súvisiace s autorským právom výkonných umelcov bola stanovená kráľovským nariadením pre umelcov angažovaných na základe štatútu. V prípade umelcov angažovaných na základe zmluvy autor napadnutého aktu zohľadňuje zásadu zmluvnej slobody, ako to vyplýva z jeho odôvodnení.
- 50 Na to, aby bolo možné posúdiť vhodnosť a proporcionalitu odmeňovania výkonných umelcov, treba vziať do úvahy skutočnosť, že postúpené práva každého z hudobníkov v orchestri nemajú nijakú skutočnú alebo potenciálnu ekonomickú hodnotu bez autorských práv k nahraným dielam, bez práv súvisiacich s autorským právom iných umelcov ONB a bez práv súvisiacich s autorským právom výrobcu postúpených nahrávok. Práva súvisiace s autorským právom umelcov orchestra predstavujú len malú časť práv duševného vlastníctva, ktoré musí ONB získať, aby mohol voľne využívať výkony hudobníkov. Odmena výkonných umelcov, ktorých sa týka napadnutý akt, je náležitá a proporcionálna k skutočnej alebo potenciálnej hospodárskej hodnote postúpených práv.
- 51 Okrem toho sa žalobný dôvod predložený žalobcami týka výlučne paušálnej odmeny vo výške 600 eur a nezohľadňuje viacero ďalších odmien stanovených v napadnutom akte, ktoré zodpovedajú všetkým čistým príjmom z využívania postúpených práv alebo časti týchto príjmov, a sú teda zjavne proporcionálne a náležité.
- 52 Článok 26 ods. 2 smernice 2019/790 hovorí o „akte“, a nie o „zmluve“ alebo „dohode“, takže výraz „uzavretý akt“ zahŕňa aj akty prijaté výkonnou mocou.

O druhej časti

- 53 Smernica nevyžaduje, aby sa odmena výkonných umelcov ONB stanovila v závislosti od prípadného úspešného využívania ich výkonov vo všetkých prípadoch, ale len vtedy, ak sa odmena ukáže ako príliš nízka v porovnaní s príjmami plynúcimi z využívania umeleckých výkonov.

O tretej časti

- 54 Kritériá na určenie paušálnej odmeny vo výške 600 eur uvedené v článku 4 ods. 3 napadnutého aktu sú jasné a ľahko ich môžu skontrolovať hudobníci, ktorí poznajú počet služieb, na realizácii ktorých sa zúčastnili, a vedia, či tieto služby boli nahrávané alebo nie. Kritériá na určenie ostatných proporcionálnych odmien sú tiež jasné (čisté príjmy po odpočítaní variabilných výrobných nákladov). Hudobníkom stačí vypočítať celkovú sumu čistých príjmov na základe percentuálneho podielu, ktorý z nich získali.

Tvrdenie vedľajšieho účastníka konania

- 55 Podľa vedľajšieho účastníka konania sa články 18 až 22 smernice 2019/790 uplatňujú len v rámci dohody o využívaní. V prejednáwanej veci ONB neuzatvára so svojimi hudobníkmi dohodu o využívaní.
- 56 Pokiaľ ide o prvú časť, vedľajší účastník konania tvrdí, pričom sa opiera o anglickú a holandskú jazykovú verziu smernice 2019/790, ale tiež o jej odôvodnenia 61 a 73, že je nesprávne tvrdenie, že v článku 18 ide o „proporcionálnu“ a nie „primeranú“ odmenu. Odmena je teda v súlade so smernicou, ak je primeraná (skutočnej alebo potenciálnej hospodárskej hodnote práv vychádzajúcich z licenčnej zmluvy alebo postúpenia práv), bez ohľadu na to, či je navyše paušálna alebo proporcionálna.
- 57 Napadnutý akt skutočne stanovuje „náležitú a proporcionálnu odmenu“ v zmysle smernice, keďže hudobníci dostávajú ročnú paušálnu odmenu vo výške 600 eur, ktorá pokrýva kvótu 25 služieb, a viacero odmien proporcionálnych k čistým príjmom ONB plynúcim z využívania ich práv súvisiacich s autorským právom. Odmeny stanovené napadnutým aktom teda zjavne predstavujú primeraný vzťah so skutočnou hospodárskou hodnotou takto postúpených práv. Napokon, odmeňovanie stanovené v napadnutom opatrení je v súlade s praxou odvetvia.
- 58 Článok 18 smernice 2019/790 nijako nevyžaduje, aby sa postúpenie práv uskutočnilo prostredníctvom dohody oddelenej od štatútu dotknutých hudobníkov, ale naopak v odseku 2 stanovuje, že „členské štáty môžu použiť rôzne mechanizmy“.

O druhej časti

- 59 Odmeny stanovené v napadnutom akte nemožno kvalifikovať ako „neúmerne nízka[e] v porovnaní so všetkými následnými príslušnými príjmami, ktoré vyplývajú z využívania diel alebo umeleckých výkonov“, keďže pozostávajú najmä z odmien proporcionálnych k čistým príjmom z využívania práv súvisiacich s autorským právom a keďže sa pohybujú medzi 50 a 100 % čistých príjmov získaných ONB.

IV. Posúdenie vnútroštátneho súdu

- 60 Otázky, či sa smernica 2019/790 uplatňuje na práva súvisiace s autorským právom postúpené v rámci stáleho pracovnoprávneho vzťahu na jednej strane a či táto smernica bráni prijatiu jednostranného regulačného aktu týkajúceho sa postúpenia práv súvisiacich s autorským právom pred 7. júnom 2021 na druhej strane, sa týkajú podstaty veci.
- 61 V rámci prejednávaneho konania, hoci preambula napadnutého aktu výslovne odkazuje na smernicu 2019/790 a odôvodňuje jeho súlad s touto smernicou, žalovaný najprv tvrdí, že „žalobcovia sa nemôžu domáhať uplatnenia článkov 18 až 23 smernice, ktoré tvoria kapitolu 3 s názvom „Spravodlivé odmeňovanie autorov a výkonných umelcov v zmluvách o využívaní diel“ a ktoré sa týkajú, ako napovedá názov, výlučne umelcov angažovaných so zmluvou o využívaní ich práv súvisiacich s autorským právom, a nie stálych zamestnancov“.
- 62 Vedľajší účastník konania tiež tvrdí, že „je otázne, či sa tieto články uplatňujú na postúpenia práv súvisiacich s autorským právom k výkonom uskutočneným na základe zmluvy alebo štatútu“. Odkazuje pritom na odôvodnenie 72 smernice.
- 63 Žalovaný a vedľajší účastník konania okrem toho tvrdia, že smernica sa uplatňuje „bez toho, aby boli dotknuté akty uzavreté a práva nadobudnuté pred 7. júnom 2021“, zatiaľ čo napadnutý akt stanovuje postúpenie práv súvisiacich s autorským právom hudobníkov ONB k 4. júnu 2021.
- 64 Argumentácia žalovaného a vedľajšieho účastníka konania vyvoláva otázky, či sa smernica 2019/790, osobitne jej články 18 až 23, vzťahuje na prípad postúpenia práv súvisiacich s autorským právom v rámci stáleho pracovnoprávneho vzťahu, a v prípade kladnej odpovede, či bol žalovaný povinný dodržiavať tieto ustanovenia pri prijímaní napadnutého aktu, ktorý sa týka jednostranného postúpenia práv súvisiacich s autorským právom hudobníkov ONB, počas lehoty na prebratie tejto smernice.
- 65 Tieto otázky sa týkajú výkladu práva Únie, a preto musia byť podľa článku 267 ZFEÚ predložené Súdnemu dvoru Európskej únie.

V. Prejudiciálne otázky

1. Majú sa články 18 až 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby boli práva stálych zamestnancov súvisiace s autorským právom k výkonom uskutočneným v rámci pracovnoprávneho vzťahu postúpené prostredníctvom právneho predpisu?

2. V prípade kladnej odpovede, majú sa pojmy „uzavreté akty“ a „nadobudnuté práva“ uvedené v článku 26 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES vykladať v tom zmysle, že sa vzťahujú okrem iného na postúpenie práv súvisiacich s autorským právom stanovené právnym predpisom prijatým pred 7. júnom 2021?

PRACOVNÝ DOKUMENT